

An aerial photograph of a rural village in Moldova, showing a grid of small houses and agricultural plots. A green banner is overlaid on the image, containing the text 'REUȘITE ȘI PROVOCĂRI'. The background shows a vast, flat landscape under a clear blue sky.

Inspectorii voluntari de mediu din Republica Moldova

REUȘITE ȘI PROVOCĂRI

Asociația Obștească Societatea Ecologică "BIOTICA"

Adresa: mun. Chișinău,

str. Nicolae Dimo 17/4, of. 22, MD-2068

Telefon: +373(22)498-837, 434725

E-mail: biotica.md@gmail.com

www.bioticamoldova.org

Arnika- Centru de sprijin pentru cetățeni

Adresa: Seifertova 327/85, 130 00, Praga 3, Republica Cehă

Telefon: +420 774 406 825

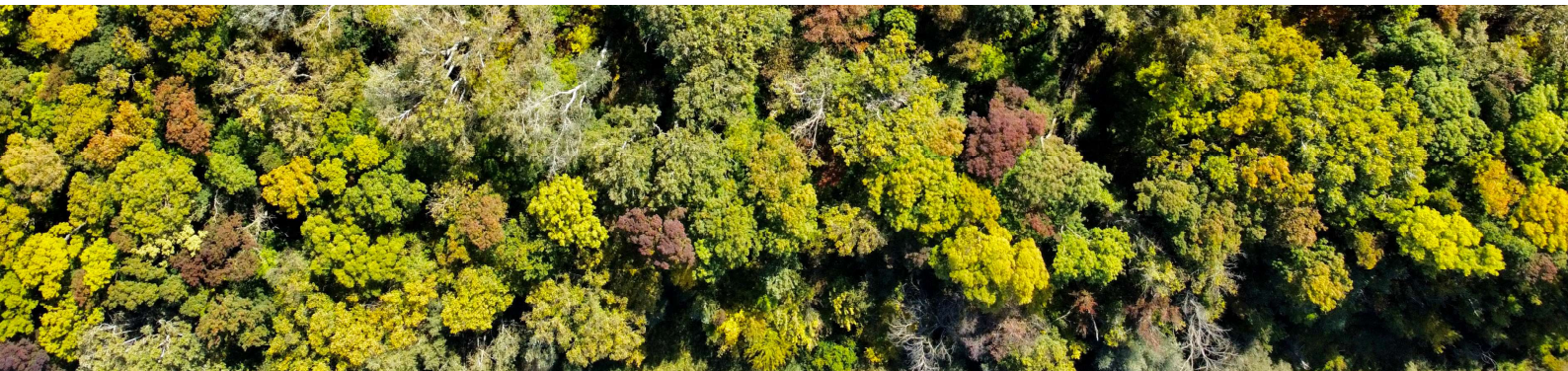
E-mail: arnika@arnika.org

www.arnika.org

Chișinău 2023

English resume

This informative material was developed by AO Societatea Ecologică "BIOTICA" based on the information provided by volunteer environmental inspectors from the "Lower Dniester" National Park, from the "Țipova" Landscape Reserve and from the sources of the Environmental Protection Inspectorate (IPM) from the Republic of Moldova, within the project "Guardians of the Nature of Moldova: Enforcing the rights of the communities on both banks of the Dniester" financed by the Transition Promotion Programme of the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic, implemented by Arnika - Citizens Support Centre and A.O. S.E. "BIOTICA". It is about the people who chose to be driven by the call of nature, in order to protect it and save it from the social lack of responsibility, which harmful effects it in our day's world. Those people are directly involved in nature protection around their villages, without being employed or equipped with the necessary tools or legal frameworks to be able to realize their intention. However, there is a status, which after a series of bureaucratic steps, Inspectorate for environmental protection, titles these people as voluntary environmental inspectors and gives them a ID card, which "helps" them to continue their activity. All of them have what to say but mostly admit that the result of their work is necessary, but poorly appreciated. Therefore, strengthening the capacities of voluntary environmental inspectors, have a great potential to prevent illegal logging, poaching, improper waste management and other forms of pollution. The collective indulgence towards the violations of the environmental protection legislation has shown that the quality of life of the entire community is decreasing, and with it also the desire of people to live in these lands. Thus, at least from the motivation of hope for the future, each of us is forced to act in cases where we can, even if we are not voluntary environmental inspectors.

Acest material informativ a fost elaborat de AO Societatea Ecologică "BIOTICA" în baza informației oferite de inspectorii voluntari de mediu din Parcul Național "Nistrul de Jos", din Rezervația peisagistică "Țîpova" și din sursele Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM) din Republica Moldova. Elaborarea, publicarea și tipărirea acestui material, a fost realizată în cadrul proiectului "Gardienii Naturii Moldovei: Consolidarea drepturilor comunităților de pe ambele maluri ale Nistrului" finanțat prin Programul de Tranziție al Ministerului Afacerilor Externe a Republicii Cehe, implementat de Arnika – Centrul de sprijin pentru cetățeni și AO SE BIODICA. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat poziția oficială a finanțatorului. Responsabilitatea pentru conținut îi revine în totalitate autorilor.

Autor: Petru Vinari
Consultant: Liliana Josan
Machetarea și ilustrarea: Petru Vinari

Cuprins

1. Introducere	7
2. Proiectul "Gardienii Naturii Moldovei: Consolidarea drepturilor comunităților de pe ambele maluri ale Nistrului"	8
3. Cadrul legal pentru obținerea statutului de Inspector voluntar de mediu	10
4. Cine sunt inspectorii voluntari de mediu?	12
5. Experiența din teren a inspectorilor voluntari de mediu	16
6. Crearea Asociației Obștești a inspectorilor voluntari de mediu "Rangerii"	22
7. Recomandări și concluzii pentru facilitarea activității inspectorilor voluntari de mediu	24

1. Introducere

În zilele noastre, peste tot în lume, prin noi apeluri de urgență din diferite părți ale societății, protecția mediului capătă noi dimensiuni de abordare și aplicare. Începând cu activitățile consacrate educației și diseminarea informației referitoare la strânsa legătură între calitatea vieții umane și nivelul de protecție a mediului, continuând cu implicarea populației în proteste împotriva poluării și exploatării abuzive a resurselor naturale sau în acțiuni de salubritate și împădurire, terminând cu paza paramilitară a ariilor naturale protejate, pentru combaterea braconajului, oamenii înrolați în aceste activități dedică mult timp, efort și resurse proprii pentru a atinge obiectivul comun.

Sunt situații când unii din acești oameni riscă cu propria securitate, sănătate și viață doar de dragul siguranței unor specii ale florei și faunei locale, cât și a habitatului lor. Rapoartele oficiale arată că, în ultimii zece ani, la nivel mondial, în jur de 2000 de apărători ai naturii au murit din varii motive legate de domeniul lor de activitate. Altfel spus, societatea este condusă de alte idealuri decât cele pe care le declară și pe care se bazează motivația oamenilor despre munca cărora este acest material. La fel, ca și în restul lumii și la noi în țară există oameni direct implicați în protecția naturii, fără să ocupe un post într-o instituție specializată, sau să fie dotați cu echipament necesar sau cu pârghii administrative legale pentru a-și putea realiza intenția. Totuși, Inspectoratul pentru protecția mediului, prevede un statut, care după un rând de pași birocratici, îi intitulează pe acești oameni ca Inspectori voluntari de mediu și le oferă o legitimație, cu ajutorul căreia ei își continuă activitatea pe care o desfășoară după chemarea lor sufletească.

2.

Proiectul "Gardienii Naturii Moldovei: Consolidarea drepturilor comunităților de pe ambele maluri ale Nistrului"

Finanțat prin Programul de Tranziție al Ministerului Afacerilor Externe a Republicii Cehe și implementat de Arnika – Centrul de sprijin pentru cetățeni (Republica Cehă) în parteneriat cu A.O. S.E. "BIOTICA" pe parcursul anilor 2022-2023, în cadrul proiectului "Gardienii Naturii Moldovei: Consolidarea drepturilor comunităților de pe ambele maluri ale Nistrului" au fost realizate mai multe activități pentru a forma și a consolida capacitățile și comunitatea de inspectori voluntari de mediu din Republica Moldova.

Astfel, în această perioadă au fost identificate mai multe persoane din Parcul Național "Nistrul de Jos" și regiunea Țipova, care au acceptat provocarea de a-și asuma acest statut, în contextul activității realizate de aceștia apriori în mod uzual în perimetrul lor de reședință sau activitate.

Pentru ei, dar și pentru alți inspectori voluntari de mediu, în decursul anului 2022, s-au organizat un șir de seminări cu scopul informării și instruirii aptitudinilor de lucru în domeniu, la care au participat reprezentanții IPM (Inspectoratul pentru Protecția Mediului), Administrației publice locale (APL), Poliției și A.O. S.E. "BIOTICA". La fel, cu același scop, membrii ONG-ului Arnika, la finele anului 2022, au invitat în R. Moldova 2 rangeri din 2 arii naturale protejate din R. Cehă și Slovacia. În timpul vizitei rangerilor străini, aceștia au diseminat informație și experiențe folositoare în activitatea lor de bază, către inspectorii de mediu voluntari din R. Moldova, dar și celor de la IPM și APL. La fel, în cadrul proiectului, în baza regulamentelor IPM și a legislației R. Moldova dar și a preținselor autorități de pe malul stâng al Nistrului, echipa A.O. S.E. "BIOTICA" a elaborat, a tipărit și a repartizat Ghidul inspectorului voluntar de mediu, în 2 limbi, pentru ambele maluri ale Nistrului.

3

Cadrul legal pentru obținerea statutului de Inspector voluntar de mediu

Conform prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM) aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 548 din 13.06.2018, IPM este împuternicit să efectueze supravegherea și controlul de stat în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale.

Considerând dorința oamenilor de a se implica în activitățile de protecție a mediului, în cea mai aplicativă formă, asistând și ajutând inspectorii de stat pentru protecția mediului pe teren, IPM a adoptat Regulamentul inspectorului voluntar de mediu, care stabilește cerințele față de persoanele care solicită să fie desemnate în calitate de inspectorii voluntari ai organelor de mediu, cât și procedura de selectare a candidaților, planificarea și organizarea activității, drepturile și obligațiile acestora, dar și contractul de voluntariat.

Inspectorii voluntari de mediu sunt selectați de către inspectorii de stat din cadrul IPM și propuși conducerii instituției spre aprobarea statutului. În procesul de selectare, un accent deosebit se pune pe calitățile morale și personale ale candidatului, starea sănătății, situația familială, pregătirea fizică, trăsăturile de caracter etc. Sunt luate în considerație capacitățile profesionale și atitudinea față de executarea obligațiilor de serviciu la locul permanent de muncă.

4

Cine sunt inspectorii voluntari de mediu?

Inspectorii voluntari de mediu sunt oameni simpli care își iubesc localitățile în care viețuiesc și activează și care doresc să asigure un mediu mai sigur și mai sănătos pentru întreaga societate. Ei își dedică o parte din timpul lor liber pentru a stopa încălcările legislației de mediu, precum și alte situații de risc pentru sănătatea oamenilor și starea mediului. Printre ei se numără atât foști angajați ai IPM, precum și persoane cu diferite alte profiluri și experiențe de activitate. Sunt persoane altruiste care se implică benevol în acțiuni de protecție a mediului, de informare și implicare în soluționarea problemelor locale de mediu, fără echipament, utilaj, suport și remunerare financiară. Unii dintre aceștia sunt menționați mai jos.

Nicolae Nastasi,
or. Ștefan-Vodă

După ce a lucrat toată viața ca șef la IPM Ștefan Vodă, își continuă meseria în mod voluntar, fără atribuții de funcție. Acum dumnealui consultă agricultorii referitor la practicarea agriculturii într-un mod mai ecologic și prietenos cu mediul. Dumnealui a avut un rol important în identificarea și motivarea persoanelor din raion, să devină inspectori voluntari de mediu, la fel cum a ales să facă și el.

Iurie Stoica,
s. Răscăieți (r. Ștefan-Vodă)

Fiind mecanic auto și consilier local în primăria localității de reședință, dumnealui este împotriva situației care predomină pe majoritatea malurilor Nistrului din Parcul Național Nistrul de Jos. Anual, pe malurile fluviului cât și ale lacurilor, canalelor și ale albiei vechi, reapar mii de kg de gunoaie, lăsate de către pescarii ireponsabili, fără a mai fi identificați și sancționați ulterior.

Sergiu Secrier,
s. Olănești (r. Ștefan-Vodă)

Conducătorul brigăzii locale de vânători, este foarte cointeresat ca habitatele și ecosistemele locale să fie gestionate responsabil și respectuos. Prin urmare, pe lângă atribuțiile de serviciu, are și o atitudine personală față de protecția naturii din Parcul Național "Nistrul de Jos". Dumnealui recunoaște că mulți și-ar dori să vâneze în aceste locuri, însă în perioada de prohibiție, fără permisiunile necesare și supravegherea vânătorilor locali, această ocupație este strict interzisă.

Sergiu Fluierar,
s. Crocmaz (r. Ștefan-Vodă)

Fiind consilier local și practicant al agriculturii pe scară mică, domnul Sergiu observă situația și tendința socială de a tolera cu indulgență acțiunile de poluare și alte comportamente cu impact negativ asupra mediului. Din propria pornire, dumealui încearcă să întreprindă tot ce poate pentru a preîntâmpina cât mai multe din asemenea acțiuni, desinestător, cât și cu ajutorul celorlalți inspectori voluntari de mediu, prin informarea comunității, dar și a organelor de drept, atunci când este cazul.

Andrei Mungiu,
s. Plop-Știubei (r. Căușeni)

Domnul Andrei este și el consilier local, dar și participant la activitățile de protecția mediului. Dumealui permanent poartă dialoguri cu membrii comunității referitor la situația mediului în satul natal. În mod special, subiectul disputei constă în gestionarea deșeurilor în râpele din localitate.

Mihai Boubătrân,
s. Slobozia (r. Ștefan Vodă)

Studiind protecția mediului în cadrul ciclului de studii superioare, Mihai este motivat să participe nemijlocit la acțiunile de protecția mediului împreună cu inspectorii de la IPM. Fiind și cel mai tânăr inspector voluntar de mediu, din Parcul Național Nistrul de Jos, dumealui dă dovadă de o asertivitate de invidiat.

Vladimir Drobitico,
s. Horodiște (r. Rezina)

Locuind în apropierea Rezervației peisagistice "Țîpova", Vladimir Drobitico, a hotărât să devină inspector voluntar la sfârșitul anului 2020, atunci când, din cauza pandemiei, fluxul de turism intern a crescut semnificativ și în consecință, a crescut foarte mult presiunea antropică asupra peisajelor locale. De atunci, Vladimir își reinnoiește în fiecare an certificatul de inspector de mediu voluntar și desfășoară lucrări de informare și conștientizare cu turiștii care vin în rezervație, asigurându-se ca turiștii să nu parcheze sau să aprindă foc în locuri nepotrivite, să nu polueze locul cu gunoi sau fonc, cu muzica la volum ridicat.

5.

Experiența din teren a inspectorilor voluntari de mediu

În discuția cu inspectorii voluntari de mediu aflăm despre diverse cazuri banale, precum și altele mai complexe, de încălcare a legislației pentru protecția mediului. Incepând cu unul din cele mai vicioase obiceiuri ale comunității locale de a-și arde gunoiul împreună cu masa vegetală strânsă din grădină, pentru a nu plăti o sumă simbolică destinată evacuării autorizate a gunoiului, continuând cu deversarea apelor reziduale evacuate în mediu deschis, pășunatul ilegal, încălcările nu se opresc să apară în jurul inspectorilor voluntari de mediu. Însă într-o societate unde aceste încălcări sunt la ordinea zilei, corectarea unui comportament general validat este o mare provocare de ordin social, nefiind abordată încă de nimeni în R. Moldova în 2023.

În acest context, trebuie să mai luăm în considerație că atât inspectorii de mediu din cadrul IPM cât și inspectorii voluntari de mediu, sunt sub echipați, atât cu pârghii legale de acționare, cât și din punct de vedere tehnic. Pe lângă inspectorul de mediu din IPM, care are în dotare un automobil, uniformă și poate întocmi procese verbale pe cazurile documentate, inspectorul voluntar de mediu, având în posesie o legitimație care-i atestă statutul și aspirațiile, poate acționa doar verbal, anunțând sau solicitând eventual implicarea inspectorului de mediu din IPM sau a poliției. Uneori chiar și acest pas nu garantează rezolvarea situației, ci din contra, din cauza scurgerilor de informație, poate duce la escaladarea conflictului între vecini și consăteni sau chiar reprezentanții autorităților. Asta se întâmplă doar în cazurile în care agentul constatată divulgă sursa informării, iar asta se mai întâmplă. Totuși, una din cele mai reușite formule de conciliere între inspectorii voluntari de mediu și inspectorii de mediu din cadrul IPM, sunt raziile comune. În decursul anului au fost efectuate mai multe raziile comune, inclusiv cu participarea poliției de frontieră și a inspectoratului general de poliție. Pe parcursul perioadei de raportare, în comun au fost efectuate peste 100 de raziile anti-braconaj piscicol

și cinegetic, la care au fost verificați sute de vânători și pescari, au fost depistate sute de încălcări și întocmite zeci de procese verbale, soldate cu zeci de persoane sancționate conform codului contravențional al R. Moldova.

La una din astfel de raziile, în luna august 2023, unul din inspectorii voluntari de mediu, aflându-se împreună cu inspectorul pentru protecția mediului de la IPM Ștefan Vodă în serviciu, în timpul depistării încălcărilor regulamentului de pescuit, a fost recunoscut de un consătean, care în timpul documentării cazului și-a permis să-l amenințe cu moartea pe inspectorul voluntar de mediu. Ulterior persoana a fost identificată, sancționată pentru pescuitul ilicit și pentru amenințare. În timpul altei raziile comune, a fost depistat un baraj metalic pe cursul vechii albie al fluviului Nistru - Nistrul Chior. Ulterior, în luna mai 2023, împreună cu reprezentanții IPM Ștefan Vodă, cu alți inspectori voluntari de mediu din Parcul Național "Nistrul de Jos", precum și cu ajutorul și suportul Primăriei Talmază și a unui agent economic din regiune, s-au efectuat lucrările de demolare și evacuare a barajului. Drept urmare, nivelul apei din Nistrul Chior a revenit la starea precedentă instalării digului.

Din păcate sunt și razii care se soldează doar cu documentarea cazurilor și nu au continuitate. Astfel de cazuri s-au întâmplat atunci când primarul localității Volintiri a solicitat intervenția inspectorilor voluntari pentru a opri arderea sistematică a deșeurilor în intravilanul localității de către localnici. După ce situația a fost examinată pe teren și au fost documentate câteva cazuri, continuitatea procesului s-a oprit la etapa analizării faptelor documentate de către IPM Ștefan Vodă.

Un alt caz asemănător a avut loc la Crocmaz, atunci când de inspectorul voluntar de mediu a fost depistat un teren agricol de 7 ha, din proprietatea autorităților publice locale, pe care a fost arsă miriștea. Fiind în proprietatea APL, dar aflându-se în arendă, cel mai probabil, terenul a fost incendiat de echipa de lucrători a arendașului, care urma să beneficieze de pe urma acestei fapte. Cu toate acestea, nici administrația publică locală nici IPM Ștefan Vodă nu au efectuat pașii ulteriori pentru identificarea și sancționarea făptașului. Unii din inspectorii voluntari de mediu recunosc că indulgența de care dau dovadă inspectorii pentru protecția mediului din cadrul IPM față de cei care încalcă legislația de mediu, depășește limitele logice și chiar a bunului simț. La fel, razile au ca scop depistarea și preîntâmpinarea cazurilor de tăieri ilegale, furt și transport

fără documente a masei lemnoase de pe suprafețele împădurite din fondul forestier și nu doar. La fel, în sezon, sunt efectuate razii împotriva fenomenului de ardere a miriștilor și a pășunilor. Pe lângă combaterea încălcărilor legislației de protecție a mediului, inspectorii voluntari de mediu mai participă la diferite discuții și luare a deciziilor a APL-urilor din propriile localități cu scopul facilitării aplicării principiilor de protecție a mediului, cât și la diferite evenimente și activități locale de împădurire, salubritate, marcarea traseelor, etc. O problemă semnificativă a inspectorilor de mediu cât și a celor voluntari, este dotarea. Nimeni din ei nu dispune de echipament de observație (binoclu, dronă, etc.) în dotare, sau de protecție (vestă antiglonț, încălțăminte specială, etc). Dacă persoana dorește, poate să folosească aceste instrumente, doar procurate din propriile surse financiare.

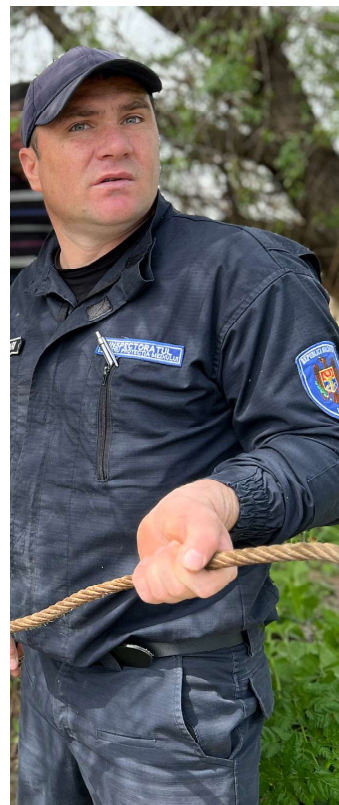

6

Crearea Asociației Obștești a Inspectorilor voluntari de mediu "Rangerii"

Cu intenția consolidării comunității de inspectori voluntari de mediu și dezvoltării ulterioare a acestui domeniu de activitate, printr-o decizie comună, în data de 2 august 2023, a fost creată Asociația Obștească a Inspectorilor voluntari de mediu "Rangerii", care a reunit 11 membri fondatori - toți inspectori voluntari de mediu. Obiectivul principal al fondării acestei asociații obștești constă în motivația oamenilor de a-și apăra natura din jurul lor. Pentru asta, ei au nevoie de o susținere (materială, morală, științifică, tehnică, logistică, informațională, etc.) pentru a mai putea practica activitatea de inspector voluntar de mediu.

Prin urmare, posibilitățile de atragere a noilor membri, inițierea parteneriatelor, realizarea proiectelor și consolidarea capacităților ca societate civilă, a motivat membrii să creeze acest ONG. Deja a fost stabilită o relație de colaborare cu Asociația rangerilor din România, pentru preluarea experiențelor și bunelor practici, pentru a fi adaptate contextului Republicii Moldova. Fiecare membru dar și întreaga asociație este focusată asupra realizării activităților inspectorilor voluntari de mediu:

Depistarea și preîntâmpinarea încălcărilor legislației ecologice;

-Apărarea drepturilor inspectorilor voluntari de mediu;

-Crearea unui cadru comun de acțiune precum și unirea tuturor persoanelor care sunt implicate în domeniul de protecție a mediului înconjurător, cercetare, conservarea și utilizarea durabilă a capitalului natural al RM. și în cadrul rețelei de arii naturale protejate;

-Dezvoltarea și modernizarea instrumentelor de inspectare și contracarare a infracțiunilor de mediu;

-Organizarea și efectuarea expertizei ecologice obștești;

-Colaborarea și schimbul de informații și resurse cu alte organizații omologe din întreaga lume;

-Conștientizarea și educarea publicului pentru conservarea resurselor naturale culturale

7.

Recomandări și concluzii pentru facilitarea activității inspectorilor voluntari de mediu

Potrivit inspectorilor voluntari de mediu, rezultatul muncii lor este necesar, dar slab apreciat.

Pe lângă faptul că un inspector voluntar de mediu nu poate documenta, întocmi proces verbal, constata, reține, sancționa, dar poate raporta, lor le lipsesc și atribuțiile indispensabile pentru activitatea pe care o practică: încălțăminte și îmbrăcăminte specială, binocluri, drone, rații și uneori bărci cu motor, prezența cărora ar spori semnificativ eficiența și rezultatele muncii. Din păcate, nici inspectorii din cadrul IPM nu dispun de suficiente utilaje pentru lucru din teren, dar nici de oameni suficienți nevoilor zilnice ale populației din R. Moldova. Așadar, consolidarea capacităților IPM, cât și a comunității de inspectorii voluntari de mediu, are un mare potențial de preîntâmpinare a tăierilor ilegale, braconajului, gestionării necorespunzătoare a deșeurilor, deversarea apelor uzate și alte forme de poluare. În plus, sporirea numărului și capacităților umane ale acestor grupuri, ar putea genera un venit în bugetul de stat de pe urma sancționării cazurilor documentate, inclusiv de inspectorii voluntari de mediu. La fel, conform informației din teren, pentru a mări numărul de inspectorii voluntari de mediu, legitimația, care este acordată de IPM doar pe termen de un an, ar trebui să fie valabilă cinci ani și să înzestreze inspectorul voluntar de mediu cu mai multe pârghii legale de acțiune. În concluzie, este binevenită sporirea anuală a gradului de cunoștințe și capacități în rândul inspectorilor de stat din cadrul IPM, cât și a inspectorilor voluntari de mediu, cu atribuirea dreptului de a documenta cazuri și întocmi procese verbale pe seama lor.

Indulgența față de încălcările flagrante ale prevederilor legislației pentru protecția mediului, a demonstrat că nivelul calității vieții întregii comunități scade, iar cu el și dorința oamenilor de a mai viețui pe aceste meleaguri. Astfel, măcar din motivația speranței în viitor, fiecare din noi este dator să acționeze în cazurile în care poate, chiar dacă nu e inspector voluntar de mediu.

